

сталого розвитку. Проте для подолання наслідків кліматичних ризиків потрібні кардинальні зміни у стратегічному підході компаній. Таким чином, інтеграція ESG-комплаєнсу дозволяє підприємствам не лише адаптуватися до нових регуляторних вимог, а й підвищити свою привабливість для інвесторів, зміцнити довіру споживачів і забезпечити стійке зростання.

Список використаних джерел

1. Deloitte. The role of compliance in ESG. URL: <https://www.deloitte.com/nl/en/Industries/financial-services/perspectives/the-role-of-compliance-in-esg.html> (дата звернення: 16 березня 2025 р.)
2. Pollman E. Corporate Social Responsibility, ESG and Compliance (November 2, 2019). Forthcoming, Cambridge Handbook of Compliance (D. Daniel Sokol & Benjamin van Rooij eds.) , Loyola Law School, Los Angeles Legal Studies Research Paper No. 2019-35, DOI: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3479723>
3. Olanrewaju O. I., Daramola, G. O., Babayeju, O. A. Transforming business models with ESG integration: A strategic framework for financial professionals .*World Journal of Advanced Research and Reviews*. 2024. Т. 22, № 3. С. 554–563. DOI: <https://doi.org/10.30574/wjarr.2024.22.3.1757>
4. Davos 2022: Key themes – global cooperation, health equity, digital inclusion, economic outlook. *World Economic Forum*. URL: <https://www.weforum.org/stories/2022/06/davos-2022-key-themes-global-cooperation-health-equity-digital-inclusion-economic-outlook/> (дата звернення: 15 березня 2025 р.)
5. Integrating ESG practices into your core business model. *Forbes*. URL: <https://www.forbes.com/councils/forbestechcouncil/2023/09/06/integrating-esg-practices-into-your-core-business-model/> (дата звернення: 16 березня 2025 р.)

Любченко Вікторія Віталіївна

здобувачка ступеня вищої освіти бакалавр
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

Шпак Карина Олександрівна

асистент кафедри фундаментальних і приватно-правових дисциплін
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ КОМПЛАЄНСУ ДЛЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

Комплаєнс – це той елемент системи управління й внутрішнього контролю на підприємстві, який спрямований на запобігання комплаєнс-ризиків, що можуть спричинятися невідповідністю, недотриманням

законодавства, державних і галузевих стандартів, кодексів етичної поведінки тощо, іншими словами це системи заходів, спрямованих на забезпечення відповідності діяльності компанії законодавчим, етичним та корпоративним стандартам [1, с. 133].

Комплаєнс є важливим інструментом забезпечення правової та етичної стійкості бізнесу, незалежно від його розміру. Для малого та середнього бізнесу він відіграє ключову роль у мінімізації юридичних, фінансових та репутаційних ризиків, оскільки навіть незначні порушення нормативних вимог можуть спричинити суттєві санкції або втрату довіри клієнтів і партнерів. Дотримання стандартів прозорості та підзвітності, відповідність законодавству та дотримання етичних норм сприяє підвищенню довіри з боку партнерів, клієнтів і регуляторних органів, підвищує конкурентоспроможність підприємства, спрощує взаємодію з міжнародними партнерами та сприяє залученню інвестицій. Крім того, ефективна комплаєнс-стратегія дозволяє малим та середнім бізнесам адаптуватися до змін у регуляторному середовищі, забезпечуючи стійкий розвиток та зниження операційних ризиків.

Через недотримання норм комплаєнсу малий та середній бізнес може зіткнутися з правовими, фінансовими та репутаційними ризиками. Такі порушення можуть спричинити накладення штрафів та ще багато інших негативних юридичних наслідків за які будуть відповідати, як керівництво компанії, так і її співробітники [2, с. 121]. Наведемо декілька випадків, що демонструють різні аспекти відповідальності за недотримання комплаєнс-вимог:

- справа Enron – корпоративне шахрайство, фальсифікація фінансової звітності (США 2001 р.), компанія Enron вдавалася до масштабних фінансових маніпуляцій, зокрема приховування боргів шляхом використання спеціальних підприємств, як наслідок воно спричинило прийняття американськими законодавцями закону Сарбінса-Окслі, який посилив вимоги до фінансової звітності, а також крах однієї з великої п'ятірки аудиторських компаній США [3, с. 120];

- справа Volkswagen – екологічне порушення (Дизельгейт, 2015), Volkswagen махлював на тестах на викиди в повітря, роблячи так, щоб його автомобілі виглядали набагато менш забруднювально, ніж вони є насправді, як наслідок штрафи, відшкодування та юридичні витрати перевищили 30 мільярдів доларів [4, с. 62];

- справа Facebook – Cambridge Analytica (2018), порушення законів про захист персональних даних, а саме незаконне використання персональних даних мільйонів користувачів Facebook без їхньої згоди, як наслідок штраф у розмірі 5 мільярдів доларів від Федеральної торгової комісії США [5, с. 79-80].

Підсумуюмо, що недотримання принципів комплаєнсу може призвести до серйозних фінансових втрат, судових переслідувань та зниження ділової репутації. Компанії, які не впроваджують ефективні системи комплаєнсу,

піддають себе значному ризику санкцій, що може мати довгострокові негативні наслідки.

Комплаєнс у секторі малого та середнього бізнесу передбачає дотримання законодавчих норм і регуляторних вимог, розробку та впровадження внутрішніх політик і процедур тощо, тобто такі основні принципи комплаєнсу: прозорість та етичність (необхідність розробки та дотримання етичного кодексу компанії), дотримання законодавства, попередження корупції (впровадження політик антикорупційної поведінки, контроль за конфліктами інтересів тощо), фінансова дисципліна та податкова прозорість, захист персональних даних та інформаційна безпека, навчання та підвищення обізнаності співробітників [6].

Запровадження системи комплаєнсу дозволяє суб'єктам господарювання впорядкувати бізнес-процеси в умовах зростаючих законодавчих вимог, підвищених ризиків та нестабільності ринкового середовища. Комплаєнс відіграє важливу роль у функціонуванні підприємств, забезпечуючи запобігання шахрайству, оцінку та мінімізацію ризиків, що сприяє зниженню фінансових втрат. Крім того, він допомагає уникнути юридичних санкцій, забезпечуючи дотримання чинного законодавства, нормативних стандартів і вимог регуляторних органів. Як наслідок, впровадження комплаєнсу сприяє підвищенню ефективності бізнес-процесів та формуванню клієнтоорієнтованої моделі управління [2, с. 125].

Дотримання комплаєнсу дозволяє компанії уникнути фінансових і правових ризиків, забезпечуючи відповідність діяльності законодавчим і регуляторним вимогам. Системний підхід до комплаєнсу сприяє зміцненню репутації бізнесу, полегшує вихід на міжнародні ринки та залучення інвесторів завдяки прозорості та надійності корпоративного управління. Комплаєнс виступає не лише як засіб контролю, а й як інструмент стратегічного управління, що забезпечує стійкий розвиток компанії та підвищує її конкурентоспроможність у довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел

1. Карпушенко, М., Карпушенко, О. (2023) «Теоретико-методологічні аспекти формування системи комплаєнс-контролю». Сучасний стан наукових досліджень та технологій в промисловості. (1 (23), с. 132–142. doi: <https://doi.org/10.30837/ITSSI.2023.23.132>.
2. Боберський, О. (2024). Нормативно-правове регулювання системи комплаєнс: світовий досвід та вітчизняна практика. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences, 334(5), 121-127. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-334-17>.
3. Романюк, В. О. «Проблеми формування фінансової звітності у контексті прийняття стратегічних рішень». с. 118. Наукові пошуки молоді у XXI столітті. Інноваційні пріоритети у розвитку економіки та менеджменту: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції магістрантів і

молодих дослідників (Біла Церква, 16 листопада 2023 р.). Біла Церква: БНАУ, 2023. 194 с.

4. Сандул, М. С. Соціальні та етичні аспекти глобальних ланцюгів постачання: ризики і можливості. Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Ужгород : Видавничий дім "Гельветика", 2023. Вип. 48. С. 61–64. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/48_2023ua/13.pdf.

5. Колодійчук А. В., Важинський Ф. А. Facebook як базовий напрям соціального розвитку глобальних ікт. The 7th International scientific and practical conference “Global problems of improving scientific inventions”(October 31–November 03, 2023) Copenhagen, Denmark. International Science Group. 2023. 316 p.. 2023. <https://surl.li/ummapw>.

6. Любімов В. М. Антикорупційний комплаєнс-менеджмент у системі управління: організаційно-інформаційні аспекти. Економічні науки. International Scientific Journal «Internauka». URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/17366897056868.pdf>.

Любчіч Софія Юріївна

здобувачка ступеня вищої освіти бакалавр
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

Материнська Ольга Андріївна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фундаментальних і приватно-правових дисциплін
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ КОМПЛАЄНСУ В ОРГАНІЗАЦІЇ СЬОГОДЕННЯ УКРАЇНИ

У сучасному світі бізнесу та державного управління комплаєнс (від англ. compliance — дотримання) відіграє ключову роль у забезпеченні правового порядку, етики та прозорості в діяльності організацій. В Україні, в умовах реформ, європейської інтеграції та постійних змін у законодавстві, питання комплаєнсу набувають особливої важливості. У цьому контексті формування компетентності комплаєнсу в організації є важливим етапом для досягнення ефективної роботи, мінімізації ризиків та забезпечення сталого розвитку.

Комплаєнс — це система заходів, спрямованих на забезпечення відповідності внутрішніх процесів організації чинному законодавству, міжнародним стандартам та етичним вимогам. Комплаєнс охоплює різні аспекти діяльності: від антикорупційної політики та боротьби з відмиванням коштів до корпоративної соціальної відповідальності та захисту прав людини.